

De gevolgen van het verdwijnen van Sektesignaal per 01-01-2020:

1. Signalen van misstanden die onder de radar blijven

Het beëindigen van de financiering van Sektesignaal in 2020 heeft een cruciaal gat achtergelaten in de bescherming van slachtoffers van dwingende controle (systematische manipulatie en uitbuiting binnen groepen). Onder de radar blijven met name:

- Financiële uitbuiting: Slachtoffers die gedwongen worden om bijvoorbeeld hypotheek af te sluiten, spaargeld af te staan of dure 'therapieën' te betalen voor niet-bestaande trauma's.
- Medische verwaarlozing: Groepen die medische zorg onraden aan patiënten die deze zorg nodig hebben, of die ze wordt onthouden, met mogelijk ernstige of zelfs dodelijke gevolgen.
- Seksueel misbruik: Misbruik onder spirituele of religieuze dekmantels (bijv. "reïncarnatie" of "goddelijke opdracht").
- Psychologische druk: Isolatie, schuldgevoelens en angst voor bijvoorbeeld "het einde der tijden" als instrumenten om slachtoffers gevangen te houden.
- Arbeidsuitbuiting: Leden van groepen worden niet zelden langdurig tewerk gesteld zonder enige vorm van verloning.
- Juridische leemtes: Groepen die hun naam veranderen, tijdelijk over de grens opereren of zich verschuilen achter nieuwe structuren.

Probleem: Veel slachtoffers durven niet te melden door schaamte, angst voor represailles of gebrek aan vertrouwen in hulpverleners, toezicht en opsporing. De gemiddeld 100 meldingen per jaar bij Sektesignaal waren slechts het topje van de ijsberg.

2. Waarom de huidige aanpak te kort schiet

Volgens slachtoffers en experts schiet het huidige systeem op meerdere fronten te kort:

- Gebrek aan centrale coördinatie: Nederland heeft geen (overheid)meldpunt in tegenstelling tot Frankrijk (Miviludes) of het VK (Coercive Control Act). Hierdoor worden signalen niet centraal gemeld, geregistreerd en kan er geen opvolging aan worden gegeven.
- Juridische obstakels:
 - Sektesignaal (een private stichting) kon vanwege het gebrek aan convenanten die informatiedeling mogelijk maakten, signalen niet overdragen aan politie of inspecties, zelfs niet met toestemming van melders, door privacywetgeving (AVG).
- Onvoldoende expertise:
 - Hulpverleners en politie herkennen sektesignalen niet of bagatelliseren ze. Het is een familiekwestie, of was er sprake van opsluiting of bedreiging met geweld is een vaak gestelde vraag aan slachtoffers.
 - Geen structurele, adequate training voor professionals over manipulatie en uitbuiting.
- Politiek:
 - Het ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V) heeft verzuimd om een aanjagende rol te spelen voor Sektesignaal bij het kunnen sluiten van convenanten met relevante partners binnen het toezicht en de opsporing, ondanks herhaalde verzoeken vanuit Sektesignaal. Reden?
 - In 2020 trok J&V de subsidie in (€98.000/jaar), zonder duidelijke uitleg. Gevolg: Slachtoffers bleven in de kou, daders onbestraft.

3. Belemmeringen in de praktijk

Betrokkenen ervaren de volgende structurele knelpunten:

Slachtoffers vrezen vaak represailles of worden niet serieus genomen.

- Geen vertrouwelijke meldmogelijkheid waar een melding ook kan worden onderzocht en die kan leiden tot opvolging.
- Fragmentatie:
 - Geen samenwerking tussen politie, inspecties (IGJ, Onderwijs, Arbeidsinspectie), belastingdienst en hulpverleners.
 - Toezicht en opsporing hebben geen inspanningsverplichting om signalen te onderzoeken.

4. Hoe slachtoffers beter beschermd en ondersteund kunnen worden

- Herintroduceer een meldpunt (vergelijkbaar met Miviludes), met:
 - Vertrouwelijke meldmogelijkheid.
 - Expertise in huis (psychologen, juristen, sektedeskundigen).
 - Bevoegdheid om signalen te delen met politie, OM en inspecties als het gaat om strafbare, ernstige feiten.
- Gerichte training voor politie, OM, inspecties en hulpverleners over:
 - Herkenning van dwingende controle en uitbuiting.
 - Gerichte begeleiding voor slachtoffers door deskundige professionals.

Combinatie van wetgeving + meldpunt + training werkt!

5. Welke lessen kunnen worden geleerd van andere landen?

- Het bestuderen van wetgeving zoals in Frankrijk (About-Picard 2001) die om religieuze groeperingen die zich schuldig maken aan acties die grondrechten van burgers aantasten, strafrechtelijk te vervolgen.
- Het bestuderen van de Engelse wetgeving die coercive control strafbaar heeft gesteld in 2015 via de Serious Crime Act. Dat houdt in dat psychologische mishandeling strafbaar is gesteld als dat een patroon heeft. De maximale strafmaat is verhoogd naar 5 jaar.
- Het bestuderen van het Informatie en Adviescentrum Inzake Schadelijke en Sektarische Organisaties zoals dit in België bestaat. Dit IACCSO bestaat sinds 1998 en is een federaal centrum waar het sektarisme wordt bestudeerd, ook internationale bindingen en waar professionals en burgers informatie kunnen opvragen over groepen.

6. Is aanvullen van wet- en regelgeving noodzakelijk? Ja!

- Juridische leemtes: Daders ontploen straffen omdat dwingende controle (nog) niet strafbaar is.
- Gebrek aan handhaving: Inspecties en politie hebben geen tools om in te grijpen.

- Maatschappelijke kosten: Financiële schade, psychische trauma's en verlies van vertrouwen in de rechtsstaat.
 - Onderzoeken of de wet Bijzondere Opsporingsbevoegdheden uitgebreid kan worden nadat dwingende controle strafbaar is gesteld, op het gebied van financiële uitbuiting en het benemen van de vrijheid van slachtoffers.
1. Bestuurlijke maatregelen:
 - Inspanningsplicht voor inspecties en belastingdienst bij signalen van uitbuiting.
 - Samenwerkingsconvenanten tussen meldpunt, politie, OM, belastingdienst en inspecties die informatiedeling mogelijk maken.
 2. Financiële en organisatorische ondersteuning:
 - Permanente financiering van een (overheid)meldpunt zodat er kan worden gebouwd aan expertise en slagkracht.
 - Onafhankelijk onderzoek naar de omvang van het probleem.

Conclusie

Het verdwijnen van Sektesignaal was een politieke keuze zonder duidelijke onderbouwing. De gevolgen zijn schrijnend:

- Slachtoffers blijven in de kou.
- Daders ontlopen straffen.
- Nederland loopt achter op Europa.